

I Convegno MTA BTK FI e CISUECO

All'ombra della Grande Guerra. Incroci fra Italia e Ungheria: storia, letteratura, cultura

(Budapest, 11-12 giugno 2015)

Organizzato dall'*Istituto di Filosofia del Centro ricerche di Scienze umanistiche dell'Accademia ungherese delle Scienze* (MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Filozófiai Intézet, in sigla MTA BTK FI) e dal *Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi e sull'Europa Centro-Orientale* (CISUECO), in collaborazione con l'Istituto Italiano di Cultura per l'Ungheria, si tiene a Budapest nei giorni 11 e 12 giugno 2015 il Convegno "***All'ombra della Grande Guerra. Incroci fra Italia e Ungheria: storia, letteratura, cultura***" („*Olasz-magyar találkozások a Nagy Háború árnyékában: történelem, irodalom, kultúra.*") nell'ambito dell'Accordo fra il CISUECO e la MTA BTK FI recentemente stipulato. Le relazioni sono tenute da 20 studiosi ungheresi e italiani della MTA e del CISUECO in lingua italiana e in parte in lingua ungherese (con traduzione simultanea).

Comitato Scientifico Organizzatore

Roberto RUSPANTI (Università di Udine, Direttore CISUECO)

Zoltán TURGONYI (Istituto di Filosofia del Centro ricerche di Scienze umanistiche dell'Accademia ungherese delle Scienze)

Il convegno è stato finanziato dal Centro ricerche di Scienze umanistiche dell'Accademia ungherese delle Scienze (MTA BTK) e dall'Istituto Italiano di Cultura di Budapest e organizzato dall'Istituto di Filosofia del Centro ricerche di Scienze umanistiche dell'Accademia ungherese delle Scienze (MTA BTK FI) insieme al Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi e sull'Europa Centro-Orientale (CISUECO) in collaborazione con l'Istituto Italiano di Cultura di Budapest.

PROGRAMMA

PRIMA GIORNATA Giovedì 11 giugno Istituto Italiano di Cultura

MATTINA, inizio ore 9,30

Indirizzi di saluto

Messaggio di S.E. l'Ambasciatore d'Italia, Maria Assunta Accili
Gina GIANNOTTI (*Direttore dell'Istituto Italiano di Cultura*)
Pál FODOR (*Direttore generale del Centro ricerche di Scienze umanistiche dell'Accademia Ungherese delle Scienze*)
Roberto RUSPANTI (*Direttore del CISUECO*)

I seduta (ore 9,45-13,00)

Presiede: **Zoltán TURGONYI** (MTA BTK FI)

Roberto RUSPANTI (Università di Udine, Direttore CISUECO)
All'ombra della Grande Guerra: incontri, incroci e scontri fra Italia e Ungheria nelle rispettive culture e letterature (in italiano)

Ferenc HÖRCHER (Direttore Istituto di Filosofia del MTA BTK)
Il periodo fiorentino di Lajos Fülep (in lingua ungherese)

Katalin BOGNÁR (Museo Nazionale Ungherese, Budapest)
La prima guerra mondiale e la terza dimensione. Fotografie stereoscopiche sulla Grande Guerra (in lingua ungherese)

Pausa caffè (11,30-11,45)

Giulio D'ANGELO (Conservatorio "Giuseppe Tartini" di Trieste, ELTE)
Musica e guerra: L'universo sonoro e la musica intorno alla Prima guerra mondiale (in italiano)

Beatrice TÖTTÖSSY (Università di Firenze)
Lo Spirito dentro la guerra. Letture attuali di diari e corrispondenze d'epoca (in italiano)

DIBATTITO

Ore 13,00 Pausa (13,00-15,00)

POMERIGGIO, inizio ore 15,00

II seduta (ore 15,00-18,00)
Presiede: **Francesco GUIDA** (Università Roma TRE di Roma, Vicedirettore del CISUECO)

Iván BERTÉNYI JR. (MTA BTK, Istituto di Storia)
L'entrata dell'Italia in guerra alla luce dei diari editi e inediti degli uomini politici ungheresi (in lingua ungherese)

Alessandro GALLO (Università “Ca’ Foscari” di Venezia, CISUECO)

Il Mare Adriatico nella Prima Guerra Mondiale: scenari di guerra e confronto geopolitico di un’area nodale (in italiano)

Dávid TURBUCZ (MTA BTK, Istituto di Storia)

Miklós Horthy sull’Adriatico (maggio 1915). Valutazioni dei contemporanei e della posterità (in lingua ungherese)

Pausa caffè (16,30-16,45)

Vito PAOLETIĆ (Università di Udine e di Klagenfurt)

L’imperiale e regia Biblioteca della Marina austro-ungarica a Pola: il fondo librario di interesse ungherese (in italiano)

Imre MADARÁSZ (Università di Debrecen)

Un grande poeta nella Grande Guerra. La fortuna di Giuseppe Ungaretti in Ungheria (in italiano)

DIBATTITO

SECONDA GIORNATA

Venerdì 12 giugno

Jakobinus Terem (“Sala dei Giacobini”), MTA BTK, Budapest, I. Országház u. 30.

MATTINA, inizio ore 9,30

III seduta (ore 9,30-13,00)

Presiede: **Amedeo DI FRANCESCO** (Università di Napoli “L’Orientale”, CISUECO)

János FRIVALDSZKY (Università Cattolica Pázmány Péter)

Dalla virtù della guerra alla virtù della pace: riflessioni moral-giusfilosofiche sulla base del pensiero di Igino Giordani (in italiano)

Zoltán FRENÝÓ (MTA BTK FI)

Spirito romano, social-cristianesimo, realtà ungherese. Il pensiero di Ottokár Prohászka durante la Grande Guerra (in lingua ungherese)

Krisztián CSAPLÁR-DEGOVICS (Istituto storico della MTA BTK)

La rivalità fra l’Italia e l’Impero austro-ungarico concernente l’Albania (in lingua ungherese)

Pausa caffè (11,30-11,45)

Carla CORRADI MUSI (Università “Alma Mater” di Bologna, CISUECO)

L’Ungheria e gli Ungheresi negli scritti dei soldati trentini della Grande Guerra (in italiano)

Francesco GUIDA (Università Roma TRE di Roma, Vicedirettore del CISUECO)

Ungheria e Italia alla fine della Grande guerra, un rapporto ambiguo (in italiano)

DIBATTITO

Ore 13,00 *Pausa*

Pomeriggio, inizio ore 15,00

IV seduta (ore 15,00-18,00)

Presiede: **Carla CORRADI MUSI** (Università Alma Mater di Bologna, CISUECO)

Amedeo Di FRANCESCO (Università di Napoli “L’Orientale”, CISUECO)

“I fantasmi di Parigi possono andare a dormire”. Trianon e transilvanismo nella poesia di Jenő Dsida (1907-1938) (in italiano)

Pasquale FORNARO (Università di Messina)

Cronache e propaganda di guerra di un’italiana dal sangue magiaro: Stefania Türr (in italiano)

Gianluca VOLPI (Università di Udine, CISUECO)

L’epopea della sconfitta. Le memorie dell’arciduca Giuseppe sul fronte dell’Isonzo 1915-1916 (in italiano)

Pausa caffè (16,30-16,45)

Zoltán TURGONYI (MTA BTK FI)

“Lo schiaffo wilsoniano alle leggi naturali”. Autodeterminazione e nazionalità nel pensiero cattolico alla fine della Grande Guerra (in italiano)

Cinzia FRANCHI (Università di Padova, CISUECO)

Mihály Babits e gli intellettuali ungheresi ‘italomani’ dinanzi all’entrata in guerra dell’Italia contro l’Austria-Ungheria (in italiano)

DIBATTITO

ore 20,00 *Rinfresco ufficiale* (offerto dal MTA BTK FI)

*

TERZA GIORNATA

Sabato 13 giugno

ore 10,00 Visita guidata del Museo Nazionale (Nemzeti Múzeum)

Pranzo e pomeriggio: programma libero

Az MTA BTK FI és a CISUECO ELSŐ KONFERENCIÁJA

Olasz-magyar találkozások a Nagy Háború árnyékában: történelem, irodalom, kultúra

(Budapest, 2015. június 11-12.)

Az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának Filozófiai Intézete (MTA BTK FI) és az olaszországi Hungarológiai, Közép- és Kelet-Európai Tanulmányok Egyetemközi Kutatóközpontja (Centro Interuniversitario di Studi Ungheresi e sull'Europa Centro-Orientale - CISUECO) a Magyarországi Olasz Kultúrintézet közreműködésével konferenciát tart Budapesten 2015. június 11-én és 12-én, ***“Olasz-magyar találkozások a Nagy Háború árnyékában: történelem, irodalom, kultúra”*** címmel, a CISUECO és az MTA BTK FI által a közelmúltban kötött együttműködési megállapodás keretében. Az előadásokat a CISUECO és az MTA által meghívott húsz olasz ill. magyar tudós tartja, túlnyomórészt olaszul, néhány esetben magyarul (szinkrontolmácsolással).

Tudományos szervezőbizottság

Roberto RUSPANTI (Udinei Egyetem; az Olaszországi Hungarológiai, Közép- és Kelet-Európai Tanulmányok Egyetemközi Kutatóközpontjának igazgatója)

Zoltán TURGONYI (Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Filozófiai Intézet (MTA BTK FI))

A konferencia támogatói a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontja (MTA BTK) és a budapesti Olasz Kultúrintézet, szervezői a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának Filozófiai Intézete (MTA BTK FI) és az Olaszországi Hungarológiai, Közép- és Kelet-Európai Tanulmányok Egyetemközi Kutatóközpontja (CISUECO), a budapesti Olasz Kultúrintézettel együttműködésben.

PROGRAM

ELSŐ NAP

(Június 11., csütörtök – Olasz Kultúrintézet)

De. 9.30: a konferencia megnyitása

Megnyitó beszédek

Öexcellenciája Maria Assunta ACCILI, *Olaszország nagykövetének üzenete*

Gina GIANNOTTI (*az Olasz Kultúrintézet igazgatója*)

Pál FODOR (*a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának főigazgatója*)

Roberto RUSPANTI (*a CISUECO igazgatója*)

I. ülés (9.45-13.00)

Elnököl: Turgonyi Zoltán (MTA BTK FI)

Roberto RUSPANTI (Udinei Egyetem; a CISUECO igazgatója)

A Nagy Háború árnyékában: kulturális és irodalmi találkozások, kereszteződések és ütközések Olaszország és Magyarország között (olasz nyelven)

HÖRCHER Ferenc (MTA BTK FI igazgatója)

Fülep Lajos firenzei korszaka (magyar nyelven)

BOGNÁR Katalin (Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest)

Az első világháború és a harmadik dimenzió. Térhatású fényképek a Nagy Háborúból (magyar nyelven)

Kávészünet (11.30-11.45)

Giulio D'ANGELO (Trieszti „Giuseppe Tartini” Konzervatórium, ELTE)

Zene és háború. A hangzásvilág és a zene az első világháború táján (olasz nyelven)

Beatrice TÖTTÖSSY (Firenzei Egyetem, CISUECO)

A Szellem a háborúban. Korabeli naplók és levelezések mai olvasata (olasz nyelven)

VITA

13.00-15.00 Szünet

II. ülés (15.00-18.00)

Elnököl: Francesco GUIDA (Roma TRE Egyetem; a CISUECO igazgató-helyettese)

ifj. BERTÉNYI Iván (MTA BTK Történettudományi Intézet)

Az olasz hadbalépés kiadott és kiadatlan magyar politikus-naplók tükrében (magyar nyelven)

Alessandro GALLO (Velencei „Ca' Foscari” Egyetem, CISUECO)

Az Adriai-tenger az első világháborúban: háborús forgatókönyvek és geopolitikai konfrontáció egy csomóponti területen (olasz nyelven)

TURBUCZ Dávid (MTA BTK Történettudományi Intézet)

Horthy Miklós az Adrián (1915 május). A kortársak és az utókor értékelése
(magyar nyelven)

Kávészünet (16.30-16.45)

Vito PAOLETIC (Udinei Egyetem és Klagenfurti Egyetem)

A pólai osztrák-magyar Császári és Királyi Tengerészeti Könyvtár magyar vonatkozású gyűjteménye (olasz nyelven)

MADARÁSZ Imre, (Debreceni Egyetem)

Nagy költő a Nagy Háborúban. Giuseppe Ungaretti magyarországi utóélete (olasz nyelven)

VITA

MÁSODIK NAP

Június 12., péntek

(MTA BTK, Jakobinus Terem, Budapest, I. Országház u. 30.)

III. ülés (9.30-13.00)

Elnököl: **Amedeo DI FRANCESCO** (Nápolyi „L’Orientale” Egyetem; CISUECO)

FRIVALDSZKY János (Pázmány Péter Katolikus Egyetem)

A háború erényétől a béke erényéig: erkölcs- és jogfilozófiai reflexiók Igino Giordani gondolatai alapján (olasz nyelven)

CSAPLÁR-DEGOVICS Krisztián (MTA BTK Történettudományi Intézet)

Olaszország és az Osztrák-Magyar Monarchia Albániával kapcsolatos rivalizálása (magyar nyelven)

FRENYÓ Zoltán (MTA BTK Filozófiai Intézet)

Római lelkület, keresztényszocializmus, magyar valóság. Prohászka Ottokár eszmevilága a Nagy Háború idején (magyar nyelven)

Kávészünet (11.30-11.45)

Carla CORRADI MUSI (Bolognai „Alma Mater” Egyetem, CISUECO)

Magyarország és a magyarok a trentinói katonák írásaiban az első világháború idején (olasz nyelven)

Francesco GUIDA (Roma TRE Egyetem; a CISUECO igazgató-helyettese)

Magyar- és Olaszország ellentmondásokkal terhes viszonya az első világháború végén (olasz nyelven)

VITA

13.00-15.00: Szünet

IV. ülés (15.00-18.00)

Elnököl: Carla CORRADI MUSI (Bolognai „Alma Mater” Egyetem; CISUECO)

Amedeo DI FRANCESCO (Nápolyi „L’Orientale” Egyetem; CISUECO)

„Páris árnyai aludni mehetnek”. Trianon és a transzszilvanizmus Dsida Jenő (1907-1938) költészetében (olasz nyelven)

Pasquale FORNARO (Messinai Egyetem)

Egy magyar vérű olasz nő, Türr Stefánia háborús krónikája és propagandája (olasz nyelven)

Gianluca VOLPI (Udinei Egyetem; CISUECO)

A vereség eposza. József főherceg emlékiratai az isonzói frontról, 1915-1916 (olasz nyelven)

Kávészünet (16.30-16.45)

TURGONYI Zoltán (MTA BTK Filozófiai Intézet)

„A természeti törvények wilsoni arcucsapása”. Önrendelkezés és nemzetiség a katolikus gondolkodásban a Nagy Háború végén (olasz nyelven)

Cinzia FRANCHI (Padovai Egyetem; CISUECO)

Babits Mihály és az „italomán” magyar értelmiségiek szembesülése az Osztrák-Magyar Monarchia elleni olasz hadbalépéssel (olasz nyelven)

VITA

20.00 Hivatalos fogadás (az MTA BTK FI szervezésében)

HARMADIK NAP (Június 13., szombat)

10.00 Közös látogatás a Nemzeti Múzeumban

Ezt követően szabad program